

STEFAN KOPEREK CR
KS. JANUSZ MIECZKOWSKI

KRAKOWSKI INSTYTUT LITURGICZNY

Sobór Watykański II, podejmując się ogromnego dzieła reformy liturgicznej, nie chciał skoncentrować się tylko na zewnętrznych formach liturgii, ale odnowić całe spojrzenie na liturgię. Jednym ze środków osiągnięcia tego celu miały być instytuty duszpasterstwa liturgicznego (KL 44).

Pierwsze instytuty duszpasterstwa liturgicznego powstały jeszcze przed Soborem. Były to: Deutsches Liturgisches Institut w Trewirze (1947), Institut Supérieur de Liturgie w Paryżu (1956) i Pontificio Istituto Liturgico w Rzymie (1961).

Idea powołania do istnienia takiego instytutu zrodziła się także w Polsce na spotkaniach Zespołu Apostolstwa Liturgicznego, działającego w Opactwie Tynieckim na początku lat pięćdziesiątych XX stulecia¹

STUDIUM LITURGICZNE PRZY KURII METROPOLITALNEJ W KRAKOWIE

Pierwsze projekty Duszpasterskiego Studium Biblijno-Liturgicznego powstały około 1965 r.² W pracach nad nimi oprócz abpa K. Wojtyły uczestni-

Prof. dr hab. STEFAN KOPEREK CR – dziekan Wydziału Teologicznego PAT w Krakowie, kierownik Katedry Historii Liturgii; adres do korespondencji: ul. Łobzowska 12, 31-140 Kraków.

Ks. dr JANUSZ MIECZKOWSKI – asystent Katedry Teologii Liturgii PAT w Krakowie; adres do korespondencji: ul. Obrońców Krzyża 1, 31-831 Kraków; e-mail: mieczjan@interia.pl

¹ Zob. *Z archiwum liturgistów. Kilka myśli o ruchu liturgicznym (1951 r.)*. „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 36 1983 s. 522-530.

² Zob. Arch. PAT, Coll. 1, IL 0110 nr 2: P. Rostworowski OSB. *Założenia organizacyjne Studium Liturgicznego w Krakowie (1965-68)* s. 1.

czyli m.in. o. P. Rostworowski OSB, ks. F. Macharski oraz ks. W. Schenk. Instytut ten rozpoczął jednak swą działalność dopiero na jesieni 1966 r.³

Zajęcia w nowo powstałym jednorocznym Studium Liturgicznym przy Kurii Metropolitalnej w Krakowie odbywały się trzy razy w tygodniu⁴ Zajęcia prowadzili w nim m.in.: ks. dr S. Czerwik, o. dr F. Małaczyński OSB (kierownik Studium) oraz o. dr T. Popiel SJ⁵ Celem tego Studium było „przygotowanie promotorów odnowy wedle nauki i wskazań Vaticanum II”⁶

W ten sposób Studium Liturgiczne funkcjonowało przez dwa lata. W tym czasie ukończyło go 64 kapłanów z różnych diecezji i zgromadzeń zakonnych. Mieli oni zająć się wprowadzaniem zmian liturgicznych w swoich środowiskach⁷

POWSTANIE INSTYTUTU LITURGICZNEGO W KRAKOWIE

Podczas wakacji 1968 r. doszło do poważnych zmian w strukturze Studium Liturgicznego. Związane były one z powrotem ze studiów rzymskich ks. W. Świerzawskiego. Wkrótce po powrocie do kraju opracował on *Projekt Ośrodka Liturgicznego w Krakowie*, który przedstawił kard. K. Wojtyła 22 września 1968 r. Projekt ten obejmował cztery dziedziny działalności przyszłego ośrodka: życie liturgiczne, Studium Liturgiczne, pracę badawczą i wydawniczą⁸

„Życie liturgiczne” miało być sprawowane w kościele św. Marka Ewangelisty w Krakowie, gdzie w oficynie przylegającej do tego kościoła mieszkał i prowadził swą działalność wybitny przedwojenny liturgista krakowski – ks. M. Kordel⁹

³ Zob. Akta Kardynała Karola Wojtyły (AKKW),teczka *Studium Liturgiczne* sygn. EX-3/59 – EX-3/61: *Zaproszenia na spotkanie w dniu 16.01.1965 r.* s. 1.

⁴ Zob. Arch. PAT, Coll. 1, IL 4300 nr 60: *Studium Liturgiczno-duszpasterskie (Kuria Metropolitalna w Krakowie). Dziennik zajęć 10.10.1966-23.05.1973 r.*

⁵ Zob. Arch. PAT, Coll. 10, IL 4310 nr 85: *Zbiorne listy egzaminacyjne 1966/67 – 1977/78* s. 1-10.

⁶ AKKW,teczka *Studium Liturgiczne*, sygn. EX-3/87: *Informator o Studium Liturgicznym* s. 1.

⁷ Zob. Arch. PAT, Coll.10, IL 4312 nr 86: *Wykazy nazwisk osób, którym wydano dyplomy ukończenia studiów na Sekcji Praktycznej IL, 1966/67, 1067/68, 1973, 1977/78* s. 1.

⁸ Zob. Arch. PAT, Coll. 1, IL 0110 nr 4: W. Świerzawski. *Struktura i założenia programowe Ośrodka Liturgicznego w Krakowie* s. 5.

⁹ Zob. *Słowo Biskupa Świerzawskiego w związku z przekazaniem dziedzictwa Instytutu Liturgicznego po 30 latach istnienia.* „Biuletyn PAT” 16 1997/98 s. 179.

Drugą dziedziną działalności ośrodka liturgicznego, według projektu ks. Świerzawskiego, było Studium Liturgiczne¹⁰ Studium miało obejmować sprawowanie liturgii w kościele św. Marka, wykłady w Instytucie Liturgicznym (IL), studia zaoczne, współpracę z seminarium, kapłanami i Komisją Liturgiczną, a w przyszłości kontakt z podobnymi instytucjami w kraju i za granicą¹¹

Pozostałe dwie dziedziny (praca badawcza i wydawnicza) miały być rozwijane w miarę stabilizacji ośrodka liturgicznego i samego Studium¹²

Jako datę powstania Instytutu Liturgicznego w Krakowie uznaje się dzień 23 września 1968 r., kiedy to kard. K. Wojtyła powierzył ks. W. Świerzawskiemu zorganizowanie Studium Liturgicznego przy Wydziale Teologicznym w Krakowie¹³

Dalszymi krokami prawnymi było podjęcie uchwały o podporządkowaniu Studium Liturgicznego Wydziałowi Teologicznemu oraz o uruchomieniu kierunku liturgicznego na Papieskim Wydziale Teologicznym w Krakowie, co dokonało się na posiedzeniu Rady Wydziału 12 grudnia 1968 r.¹⁴

SEKCJA PRAKTYCZNA I TEORETYCZNA

Początki Instytutu Liturgicznego związane są z powołaniem dwu sekcji, które uzupełniały się wzajemnie: Sekcji Praktycznej i Sekcji Teoretycznej. Na obu tych sekcjach nauka trwała dwa lata. Jednakże ich cel był odmienny. Sekcja Praktyczna pozwalała księżom na pogłębianie wiedzy liturgicznej, odkrywała sens soborowej odnowy i sposób jej przeprowadzania na terenie parafii¹⁵

Sekcja Teoretyczna nastawiona była na pracę naukową na Papieskim Wydziale Teologicznym. Miała orientację bardziej specjalistyczną i oczywiście większy zakres studiowanego materiału¹⁶

¹⁰ Zob. Świerzawski. *Struktura i założenia programowe* s. 5.

¹¹ Zob. tamże.

¹² Zob. tamże s. 5-6.

¹³ Zob. AKKW, teczka *Studium Liturgiczne* sygn. EX-3/118: *List kard. K. Wojtyły do ks. W. Świerzawskiego* (23.09.1968 r.) s. 1.

¹⁴ Zob. Arch. PAT, *Protokoły z posiedzeń Rady Papieskiego Wydziału Teologicznego w Krakowie (10.06.1968 – 25.06.1974)* – Protokół 32 (12.12.1968 r.) s. 13.

¹⁵ Zob. S. Koperk. *Dwudziestolecie IL Wydziału Teologicznego PAT*. „Biuletyn PAT” 6:1987/88 s. 55.

¹⁶ Zob. Arch. PAT, Coll. 2, IL 066 nr 30: *Informacja dotycząca studiów w IL (wykładane przedmioty, warunki przyjęcia) 1968-1974, 1979* s. 4.

Na spotkaniu Rady Wydziału Teologicznego 16 maja 1970 r. podjęto decyzję o powołaniu w ramach Sekcji Praktycznej zaocznego dwuletniego Studium Liturgicznego z możliwością uzyskania na nim stopnia magistra teologii.¹⁷

Po początkowym zainteresowaniu nauką w Studium, w kolejnych latach zabrakło chętnych do zgłębiania zagadnień liturgicznych i zajęcia na Studium Liturgicznym zostały zawieszono¹⁸ W latach 1970-1973 absolutorium na Sekcji Praktycznej otrzymało 12 osób¹⁹, z których jedna obroniła pracę magisterską²⁰

Krótkotrwałe wznowienie pracy Sekcji Praktycznej IL nastąpiło od roku akademickiego 1974/75²¹ Liczba studentów zaczęła wzrastać, jednak już na rok akademicki 1977/78 zgłosiły się tylko dwie osoby. Wtedy też nastąpiło zaprzestanie działalności Studium²²

Sekcja Teoretyczna rozpoczęła swe zajęcia 8 października 1968 r. Celem nauki było uzyskanie, po dwuletnich studiach liturgicznych, tytułu magistra teologii, po kolejnych dwóch latach – licencjatu, a następnie, po początkowo dwuletnich, a później rocznych studiach, tytułu doktora teologii ze specjalizacją z liturgiki²³

Przez pierwsze lata w Studium uczyło się od 30 do 60 kapłanów i sióstr zakonnych, wśród których znaleźli się m.in.: abp S. Dziwisz, abp D. Zimoń, bp S. Cichy oraz ks. prof. dr hab. S. Koperek CR²⁴

Do końca roku akademickiego 1972/73 absolutorium otrzymało 57 studentów²⁵ W roku 1971/72 pierwszych siedmiu słuchaczy IL otrzymało sto-

¹⁷ Zob. Arch. PAT, *Protokoły z posiedzeń Rady PWT w Krakowie, 10.10.1968-25.06.1974* – Protokół 41 (16.05.1970 r.) s. 55.

¹⁸ Zob. Arch. PAT, Coll. 1, IL 0323 nr 15: *Sprawozdanie z działalności Studium Liturgicznego przy PWT w Krakowie za lata: 1972/73-1976/77* s. 1.

¹⁹ Zob. Arch. PAT, Coll. 10, IL 4312 nr 87: *Lista osób, które uzyskały absolutorium 1970/71-1971/72* s. 1.

²⁰ Zob. Arch. PAT, Coll. 12, IL 4312 nr 97: *Lista osób, które uzyskały stopień magistra teologii 1971-73* s. 1.

²¹ Zob. Arch. IL, sygn. 020: *Kronika kościoła św. Marka w Krakowie (5.11.1968-31.12.1978)* rkp. 14.10.1974 r.

²² Zob. Arch. PAT, Coll. 10, IL 4302 nr 84 - *Listy studentów 1966/67-1977/78*, s. 22.

²³ Zob. K o p e r e k, *20 lat działalności IL* s. 71.

²⁴ Zob. Arch. PAT, Coll. 3, IL 420 nr 56: *Księga Ewidencji studentów Instytutu Liturgicznego: 1966/67-1968/69, 1969/70-1972/73* s. 1-95.

²⁵ Zob. Arch. PAT, Coll. 10, IL 4312 nr 87: *Lista osób, które otrzymały absolutorium na IL w latach 1970/71-1972/73* s. 1.

pień magistra teologii²⁶ W kolejnych latach liczba studentów zaczęła spadać, szczególnie wśród księży diecezjalnych, którzy w pierwszym okresie stanowili zdecydowaną większość²⁷

Do czasu, gdy Instytut Liturgiczny obchodził dziesięciolecie swego istnienia (1978), absolutoria otrzymało 110 studentów²⁸, stopień magistra 15 słuchaczy²⁹, spośród których 3 zdobyło stopień doktora ze specjalnością w liturgice³⁰

Po początkowych latach rozkwitu rozwój Sekcji został zahamowany przez utworzenie własnych studiów w innych diecezjach, otrzymywanie stopnia magistra teologii już w seminariach, podpisanie umów o współpracy naukowej z wieloma wspólnotami zakonnymi oraz stabilizacją odnowionej liturgii³¹

Krótkotrwałą próbą ożywienia działalności tej Sekcji były wykłady na dwuletnim Studium Duchowości Liturgicznej (1982/83-1985/86). Ich celem było ukazanie związku między „liturgią a życiem wewnętrznym, między misterium sprawowanej liturgii a misterium chrześcijańskiej doskonałości, modlitwy i kontemplacji”³² Przeznaczone było ono w sposób szczególny dla siostr zakonnych zakonów kontemplacyjnych, ojców duchownych seminariów duchownych oraz mistrzów i mistrzyń nowicjatów.³³

Studenci Instytutu Liturgicznego mogli więc tylko zdobywać stopnie naukowe, uczestnicząc w wykładach licencjacko-doktoranckich na PAT³⁴

Na Sekcji Liturgicznej prowadzone były również dwa seminaria: z teologii liturgii (ks. prof. dr hab. W. Świerzawski), na którym badano relacje sprawowanej liturgii do życia wewnętrznego, oraz z historii liturgii (ks. doc.

²⁶ Zob. Arch. PAT, Coll.12, IL 4312 nr 97: *Lista osób, które uzyskały stopień magistra teologii 1971-1973* s. 1.

²⁷ Zob. Arch. PAT, Coll. 5, IL 420 nr 58: *Księga Ewidencji Studentów IL 1972/73-1975/76*, s. 17-27.

²⁸ Zob. Arch. PAT, Coll.2, IL 0634 nr 28: S. K o p e r e k *CR. 10 lat IL przy PWT*. Kraków 22.11.1978 r. s. 6.

²⁹ Tę liczbę podawano podczas uroczystości dziesięciolecia IL. Inne źródła podają liczbę 18, tak np. Arch. PAT, Coll. 9, IL 4330 nr 70: *Wykaz prac magisterskich napisanych w IL w latach 1972-77* s. 1-2.

³⁰ Zob. K o p e r e k. *10 lat IL przy PWT* s. 6.

³¹ Zob. T e n ż e. *Dwudziestolecie IL Wydziału Teologicznego PAT* s. 57-58.

³² Arch. PAT, Coll. 27, IL 066 nr 166: *Sekcja Teologiczna, Studium Duchowości Liturgicznej 1982/83-1985/86* s. 1.

³³ Zob. tamże s. 2-3.

³⁴ Zob. *Protokoły z posiedzeń Rady WT PAT w Krakowie, 21.09.1982-18.06.1985* t. 2 s. 5.

dr hab. S. Koperek CR), zajmujące się głównie życiem liturgicznym na terenie Polski w czasach nowożytnych³⁵

W obecnym czasie działalność Sekcji sprowadza się do istnienia dwóch katedr na Wydziale Teologicznym PAT: Katedry Historii Liturgii i Katedry Teologii Liturgii. Do końca roku akademickiego 2003/04 Instytut mógł poszczycić się wypromowaniem 7 doktorów na seminarium z teologii liturgii, 11 na seminarium z historii liturgii, na obu seminariach około 30 absolwentów otrzymało licencjat, a ponad 160 dyplom magistra teologii z zakresu liturgiki³⁶

STUDIUM LITURGICZNE W RZESZOWIE

Próbą wyjścia Instytutu poza granice archidiecezji krakowskiej był powstały jesienią 1969 r. Instytut Liturgiczny przy Papieskim Wydziale Teologicznym w Krakowie, Studium Zaoczne w Rzeszowie (nazywany Studium Liturgicznym)³⁷

Nauka w rzeszowskim Studium rozłożona była na dwa lata³⁸ Składało się ono z dwóch kierunków: liturgicznego i katechetycznego. Miały one za zadanie ukazać uczestnikom teologię praktyczną, dzięki której będą mogli wprowadzać poznaną wiedzę w życie parafialne³⁹

W Studium kształcili się przede wszystkim księża z diecezji przemyskiej. Na zajęcia uczęszczali także kapucyni, franciszkanie i kapłani z diecezji lubaczowskiej. Byli to proboszczowie, wikarzy, administratorzy i katecheci. Jeśli chodzi o liczbę uczestników, to jest ona trudna do ustalenia, gdyż w zależności od źródła istnieją pewne rozbieżności. Liczba ta jednak w zdecydowany sposób przekracza 200⁴⁰ Ponad połowa uczestników przypada jednak na pierwsze dwa lata działalności Studium. Z upływem czasu zainteresowa-

³⁵ Zob. Arch. PAT, Coll. 27, IL 066 nr 167: *Instytut Liturgiczny im. bł. M. Giedroycia. Informator*. Opracował ks. S. Koperek CR. Kraków 1989 s. 2.

³⁶ Zob. S. K o p e r e k C R. *Geneza IL - dokonania i perspektywy*. W: *Kanonizacje a nowa ewangelizacja*. Kraków 2000 s. 243.

³⁷ Zob. Arch. IL, *Kronika: Instytut Liturgiczny w Krakowie, 1968-98, IL – 060* s. 10.

³⁸ Zob. K o p e r e k. *10 lat IL przy PWT* s. 3.

³⁹ Zob. Arch. PAT, Coll. 13, IL 0631 nr 99: *Przemówienia inauguracyjne ks. prof. dr M. Jaworskiego i bpa Ignacego Tokarczuka w dniu 13.10. 1975 r.* s. 16-17.

⁴⁰ Zob. Arch. PAT, Coll. 15, IL 4302 nr 112: *Wykaz Studentów Studium Liturgiczno-Pastoralnego w Rzeszowie* s. 47, gdzie podana jest liczba 244. Według Arch. PAT, Coll. 14, IL 420 nr 107-108: *Księga Ewidencji Studentów Studium Liturgicznego w Rzeszowie* było ich 235.

nie liturgią i jej teologią znacznie słabło⁴¹ W sumie Studium ukończyło 128 księży, a 26 z nich uzyskało stopień magistra teologii⁴²

Od roku akademickiego 1975/76 Studium nosiło nazwę Instytutu Pastoralnego w Rzeszowie i posiadało dwie sekcje: liturgiczną i katechetyczną⁴³

Rok akademicki 1977/78 uważa się za zakończenie działalności liturgicznej w tym Instytucie. Od tego czasu praca Instytutu miała koncentrować się wokół różnorodnej formacji kleru diecezji przemyskiej oraz Instytutu Rodziny⁴⁴

SEKCJA MUZYKI LITURGICZNEJ

Sekcja Muzyki Liturgicznej IL powstała z połączenia dwóch struktur zajmujących się kształceniem organistów: Kursu dla Organistów przy Wydziale ds. Muzyki Kościelnej Kurii Metropolitalnej i Studium Muzyki Kościelnej dla Sióstr Zakonnych⁴⁵

Przygotowane zmiany organizacyjne i programowe zostały zatwierdzone przez metropolitę, który dekretem z dnia 5 marca 1974 r. powołał do istnienia Sekcję Organistowską przy IL w Krakowie⁴⁶

Oficjalne rozpoczęcie pracy Studium Organistowskiego, którego kierownikiem został mgr M. Machura, odbyło się 16 października 1974 r.⁴⁷ Kilka miesięcy później, na wiosnę 1975 r. Studium Organistowskie zostało podporządkowane Papieskiemu Wydziałowi Teologicznemu. Odtąd jego pełna nazwa brzmiała: Instytut Liturgiczny przy PWT w Krakowie. Sekcja Organistowska – Praktyczna⁴⁸

⁴¹ Zob. Arch. PAT, Coll. 16, IL 4312 nr 115: *Księga Absolwentów 1970/71-1976/77* s. 7-12.

⁴² Zob. J. S r o k a. *Studium Pastoralne w Rzeszowie*. W: *Euntes docete. XXV lat Instytutu Liturgicznego na Wydziale Teologicznym PAT w Krakowie*. Red. S. Koperek. Kraków 1993 s. 350-351.

⁴³ Zob. *Kronika IL* s. 29.

⁴⁴ Tamże s. 35.

⁴⁵ Zob. J. B e r w a l d t. *Sekcja Muzyki Liturgicznej*. W: *Euntes docete* s. 352.

⁴⁶ Zob. Arch. PAT, Coll. 17, IL 010 nr 123: *Dekret kard. K. Wojtyły w sprawie powołania Sekcji Organistowskiej przy IL, 5.03.1974 r.* s. 1.

⁴⁷ Zob. Arch. Opiekuna Chóru „Psalmodia”, *Kronika Sekcji Muzyki Liturgicznej (1974/75-1997/98)* – 15.09.1974 r.

⁴⁸ Zob. *Kronika kościoła św. Marka* 28.05.1975 r.

Sekcja rozpoczęła swą działalność czteroletnim kursem podstawowym. Dwa lata później (1976) podjęto decyzję o utworzeniu dwuletniego kursu średniego⁴⁹

Pierwszy etap działalności kursu podstawowego i średniego trwał do 1984 r., kiedy to połączono oba kursy, tworząc Archidiecezjalne Studium Organistowskie (ASO), które powróciło pod patronat Kurii Metropolitarnej w Krakowie⁵⁰

Celem Studium podstawowego było elementarne przygotowanie kandydatów do pracy organistowskiej w mniejszych parafiach, natomiast stopień średni miał rozwijać i uzupełniać wykształcenie podstawowe oraz przygotowywać do studiów wyższych⁵¹

W *ratio studiorum* ASO znalazły się m.in. takie przedmioty jak: Zasady muzyki, Kształcenie słuchu, Chór, Liturgika, Chorał gregoriański, Muzyczna praktyka liturgiczna, Emisja głosu, Dyrygowanie oraz nauka gry na fortepianie i organach⁵²

Po ukończeniu studium podstawowego i średniego słuchacze otrzymywali dyplom ukończenia, uprawniający ich do podjęcia pracy na stanowisku organisty. W studium podstawowym w latach 1974-1998 uczyło się około 700 słuchaczy, z czego 250 otrzymało dyplomy jego ukończenia. Studium średnie cieszyło się dużo mniejszą popularnością, co wiązało się z tym, że pracę organisty można było już otrzymać po ukończeniu kursu podstawowego. W sumie kurs średni ukończyło ponad 70 osób⁵³

W połowie lat dziewięćdziesiątych nasiliły się dążenia do rozdziału ASO od Instytutu Liturgicznego.⁵⁴ Najpierw zatwierdzono Studium jako Archidiecezjalną Szkołę Organistowską (1 października 1997 r.)⁵⁵, potem nowa

⁴⁹ Zob. tamże – 4.09.1976 r.

⁵⁰ Zob. K o p e r e k. *20 lat działalności IL w Krakowie* s. 76.

⁵¹ Zob. Arch. PAT, Coll. 31, IL 400 nr 228: *Ramowe programy nauczania, Archidiecezjalne Studium Organistowskim, 1985 r.* s. 1.

⁵² Zob. Sekretariat IL,teczka *Archidiecezjalne Studium Organistowskie, IL 400, kat. A, Założenia organizacyjno-programowe. Ratio studionum - ramowe plany studiów* s. 1.

⁵³ Zob. Arch. PAT, Coll.31, IL 4310 nr 229: *Zbiorcze listy zdanych egzaminów w latach 1982/83 – 1985/86* s. 60-137; Coll. 31, IL 4310 nr 229: *Zbiorcze listy zdanych egzaminów w latach 1986/87 – 1988/89* s. 1-164.

⁵⁴ Zob. *Protokoły z posiedzeń Rady IL PAT (programy, listy obecności), 1991/92 – Protokół 46 (19.09.1991r.)* s. 3.

⁵⁵ Zob. Sekretariat Wydziału Historii Kościoła PAT,teczka *Sekcja Muzyki Liturgicznej, IL-|M|-400, Kat. A.: Założenia organizacyjno-programowe, List bpa W Świerzawskiego do kard. F. Macharskiego (Kraków, 14.05.1998 r.)* s. 1-3.

Szkoła została wpisana do rejestru szkół niepublicznych decyzją Centrum Edukacji Artystycznej w Warszawie z dnia 9 marca 1998 r.⁵⁶ W kolejnym roku, 16 września 1999 r., Archidiecezjalna Szkoła Organistowska uznana została muzyczną szkołą publiczną II stopnia⁵⁷

KURS WYŻSZY SEKCJA MUZYKI LITURGICZNEJ

Decyzja o kontynuowaniu nauczania na stopniu wyższym została podjęta dnia 19 grudnia 1977 r.⁵⁸ Wielu słuchaczy studium średniego pragnęło bowiem dalej podnosić swoje kwalifikacje muzyczne⁵⁹ Naukę na kursie wyższym (który odpowiada kształceniu akademickiemu) rozpoczęto 18 września 1978 r.⁶⁰

Z biegiem lat liczba studentów wzrastała. Ze skromnych 12 osób w pierwszym roku wzrosła do 55 w roku akademickim 1987/88, a w latach dziewięćdziesiątych nawet do 60. W ciągu całej historii sekcji muzycznej liczba studentów przekroczyła 350 osób, z czego dyplom ukończenia otrzymało około 140. Jednakże pod koniec istnienia Sekcji dyplomy ukończenia otrzymywało tylko kilka osób rocznie⁶¹

Coraz mniejsze zainteresowanie studiami w IL było spowodowane brakiem możliwości uzyskiwania magisterium na Sekcji (Wydział Teologiczny nie posiadał kompetencji do przyznawania stopni naukowych poza teologią) oraz istnieniem na Akademii Muzycznej podobnych studiów, które kończyły się tym stopniem⁶²

⁵⁶ Zob. *Instytut Liturgiczny*. „Biuletyn PAT” 16 1997/98 s. 163.

⁵⁷ Zob. Sekretariat IL, *Kronika (Archidiecezjalna Szkoła Organistowska). Decyzja o nadaniu Archidiecezjalnej Szkole Organistowskiej uprawnień szkoły publicznej* (Warszawa, 16.09.1999 r., DSA. J. 7755 – ps 21/A/99) s. 1.

⁵⁸ Zob. *Kronika Sekcji Muzyki liturgicznej* – 19.12.1974 r.

⁵⁹ Zob. tamże – 15.06.1978 r.

⁶⁰ Zob. tamże – 18.09.1978 r.

⁶¹ Zob. Arch. PAT, Coll. 17, IL 422 nr 128: *Wykaz Studentów na Sekcji Muzyki Liturgicznej oraz Studium Organistowskim w latach 1974-1989* s. 1-8; Sekretariat Wydziału Historii Kościoła PAT,teczka *Wykaz Studentów GUS, IL 420. Wykaz studentów dla GUS, 1993/94 –2001/2002.*

⁶² Zob. Arch. Sekretarza Rady IL, *Protokoły z posiedzeń Rady IL PAT z lat 1999/2000-2000/01* – Protokół 90 (21.06.2000 r.) s. 1.

W roku akademickim 1996/97 Instytut zaproponował możliwość uzyskania stopnia magistra pod warunkiem poszerzenia studiów muzycznych o studia z teologii, jednak łączenie dwóch kierunków okazało się zbyt trudne⁶³

Po długotrwałych dyskusjach podjęto decyzję o przesunięciu Sekcji Muzyki Liturgicznej i Sekcji Sztuki Liturgicznej na Wydział Historii Kościoła PAT, pod warunkiem całkowitego ich wyłączenia ze struktur IL⁶⁴ Dnia 19 marca 2001 r. Senat PAT postanowił, że studia na nowym wydziale rozpoczną się w roku akademickim 2001/02⁶⁵

Obok działalności dydaktycznej Sekcja podęła także próbę uczynienia z Instytutu ośrodka, który promowałaby muzykę kościelną, a w szczególności muzykę organową. Dlatego też w ramach Sekcji organizowane były m.in. comiesięczne wieczory muzyki organowej w kościele św. Marka (1975/76)⁶⁶, Triduum Muzyki Sakralnej (od 1985 r.)⁶⁷ oraz prowadzone były dwa chóry: chór kursu podstawowego i średniego „Psalmodia” (od 1974 r.)⁶⁸ oraz chór Sekcji Muzyki Liturgicznej i Papieskiej Akademii Teologicznej „Psalmodia Minor” (od 1988 r.)⁶⁹

SEKCJA SZTUKI LITURGICZNEJ

W roku akademickim 1977/78 IL powołał do istnienia Sekcję Sztuki Liturgicznej. Jej początek jest związany z Kursem dla zakrystianów⁷⁰ Rozpoczęcie działalności Sekcji, które miało miejsce dnia 5 października 1977 r.⁷¹, spotkało się z olbrzymim odzewem. Na Kurs zgłosiło się aż 67 osób⁷² Początk-

⁶³ Zob. *Kronika Sekcji Muzyki Liturgicznej* – 14.10.1996 r.

⁶⁴ Zob. Arch. SH, *Pismo dziekana ks. J. Wycisła do Senatu PAT* (29.01.2001 r.) s. 1.

⁶⁵ Zob. *Komunikaty Rektoratu* nr 50 (marzec 2001) s. 1.

⁶⁶ Zob. *Kronika Sekcji Muzyki Liturgicznej* – 19.01.1976 r.

⁶⁷ Zob. tamże – 20-22.11.1985 r.

⁶⁸ Zob. tamże – 22.01.1975 r.

⁶⁹ Zob. tamże – 28.03.1988 r.

⁷⁰ Zob. Arch. PAT, Coll. 20, IL 010 nr 132: *Pismo ks. W. Świerzawskiego z dnia 15.03.1977 r. Informacja o powołaniu przy IL w Krakowie Sekcji Sztuki Liturgicznej i o przyjmowaniu studentów* s. 1.

⁷¹ Zob. Arch. PAT, *Kronika Sekcji Sztuki Liturgicznej* s. 6-7.

⁷² Zob. Arch. PAT, Coll. 20, IL 0332 nr 133: *Sprawozdanie z działalności Sekcji Sztuki Liturgicznej IL przy PWT w Krakowie, 1977/78-1980/81* s. 1.

kowo Kurs planowany był na jeden rok, jednak pod wpływem próśb samych słuchaczy postanowiono kontynuować naukę na II roku⁷³

Instytut troszczył się nie tylko o rozwój praktycznych zdolności, ale również o formację liturgiczną, stąd obecność w programie przedmiotów teologicznych. Szczególnie rozbudowane były zajęcia z zakresu symboliki chrześcijańskiej. Zajęcia drugiego roku podzielone były na dwie specjalności: malarską i paramentyczną. Projektowanie i szycie współczesnej paramentyki wносиło wiele nowego ducha zarówno w zakresie krojów, jak i sposobu jej zdobienia⁷⁴

Pierwszym kierownikiem Sekcji został w 1979 r. ks. S. Koperek CR⁷⁵ Na początku roku akademickiego 1982/83 zastąpił go ks. mgr M. Zielniok⁷⁶

Po zaspokojeniu pierwszych naglących potrzeb zainteresowanie Kursem dla zakrystianów spadało. Dlatego w roku akademickim 1984/85 dotychczasowe zajęcia na Kursie dla zakrystianów zostały zawieszane, a w ich miejsce powołano do istnienia dwuletnie Studium Pomaturalne⁷⁷

SEMINARIUM ARCHITEKTURY I SZTUKI SAKRALNEJ STUDIUM PODYPLOMOWE DLA ARCHITEKTÓW I PLASTYKÓW

Dnia 25 października 1979 r. ks. W. Świerzawski zorganizował spotkanie, na które zaproszeni zostali krakowscy architekci i plastycy. Celem tego pierwszego Seminarium Architektury i Sztuki Sakralnej było przedyskutowanie problemów z tej dziedziny ze szczególnym uwzględnieniem skutków soborowej reformy liturgicznej⁷⁸

W następnym roku sprecyzowano zadania dwuletniego Seminarium. Jego celem stało się przygotowanie kapłanów, architektów i artystów w zakresie znajomości architektury, budownictwa sakralnego i wystroju wnętrza sakralnego. Program ten realizowany był przez studium biblijno-liturgiczne oraz

⁷³ Zob. tamże s. 2.

⁷⁴ Zob. M. Zielniok, *Zakres i metody nauczania plastyki w programach IL w Krakowie*. W: *Euntes docete* s. 367-368.

⁷⁵ Zob. *Kronika Sekcji Sztuki Liturgicznej* s. 12.

⁷⁶ Zob. tamże s. 23.

⁷⁷ Zob. Arch. PAT, Coll. 24, IL 0332 nr 153: *Sprawozdanie z działalności IL za rok akademicki 1984/85* (28.06.1984 r.) s. 1.

⁷⁸ Zob. *Kronika IL* s. 42.

spotkania z doświadczonymi twórcami, artystami i specjalistami. Ważną dziedziną była również troska o formację duchową środowisk twórczych⁷⁹

Przez kolejne lata spotkania odbywały się zwykle dwa razy w miesiącu⁸⁰ Wśród wykładowców tego okresu działania Seminarium znaleźli się m.in.: ks. doc. dr hab. W. Świerzawski, s. dr E. Rosier-Siedlecka, prof. dr arch. J. Bogdanowski, prof. dr arch. W. Cęckiewicz, ks. lic. M. Zielniok, doc. arch. pl. M. Bieniasz i doc. S. Rodziński⁸¹

W roku akademickim 1983/84 Seminarium zostało przekształcone w dwuletnie Studium Podyplomowe dla Architektów i Plastyków⁸² I znów przez kilka pierwszych lat zainteresowanie Studium było dość wysokie. Po roku akademickim 1987/88 naukę w Studium podejmowało już tylko kilku słuchaczy. Doprowadziło to do sytuacji, że od roku 1994/95 wykłady na obu rocznikach prowadzone były wspólnie, a program poszczególnych lat realizowano naprzemiennie. W ostatnim roku działalności Sekcji przy IL na studia podyplomowe zgłosiło się zaledwie pięć osób⁸³

Program dwuletniego Studium był mniej więcej stały. Składały się na niego przedmioty teologiczne, historyczne oraz fachowe. Pod koniec działalności Studium doszły również zajęcia z dziedziny etyki i dogmatyki⁸⁴

Do 1998 r. obronionych zostało 20 prac dyplomowych⁸⁵ Dyplom ukończenia Studium można było otrzymać z zakresu architektury sakralnej, architektury wnętrz sakralnych, malarstwa sakralnego, rzeźby sakralnej oraz sztuki sakralnej⁸⁶

Po przejściu Sekcji Sztuki Liturgicznej na Wydział Historii Kościoła (2000/2001) studia podyplomowe miały pozostać w strukturach IL⁸⁷ Mimo tych ustaleń w Regulaminie Instytutu z 2002 r. studia te nie były już wymieniane jako części składowe IL.

⁷⁹ Zob. Arch. PAT, *Seminarium Sztuki Liturgicznej (Podyplomowe). Księga Pamiątkowa*.

⁸⁰ Zob. *Kronika IL* s.76.

⁸¹ Zob. Arch. PAT, Coll. 35, IL 400 nr 255: *Koncepcja programu tematycznego Seminarium Architektury i Sztuki Sakralnej 1982/83* s. 1-2.

⁸² Zob. *Kronika IL* s. 83.

⁸³ Zob. *Protokoły z posiedzeń Rady IL PAT 1999/2000-2000/01* – Protokół 90 (21.06.2000 r.) s. 1.

⁸⁴ Zob. Arch. PAT, Coll. 35, IL 401 nr 256: *Przedmioty zaliczeniowe na Studium Podyplomowym dla Architektów i Plastyków I i II semestru, rok akad.1984/85* s. 1; Arch. PAT, *Program zajęć na rok akad.1996/97, 1997/98. Trzyletnie Studium Pomaturalne. Dwuletnie Studium Podyplomowe* s. 1-5.

⁸⁵ Zob. K o p e r e k. *Geneza Instytutu Liturgicznego – dokonania i perspektywy* s. 243.

⁸⁶ Zob. *Program zajęć na rok akad.1996/97, 1997/98. Trzyletnie Studium Pomaturalne. Dwuletnie Studium Podyplomowe* s. 5.

⁸⁷ Zob. *Komunikaty Rektoratu* nr 50 (marzec 2001) s. 1.

STUDIUM POMATURALNE

Reorganizacja zajęć w Sekcji Sztuki Liturgicznej w roku akademickim 1984/85 doprowadziła do powstania dwuletniego Studium Pomaturalnego. Celem akademickich studiów stało się przygotowanie słuchaczy do wykonywania konkretnych zawodów w zakresie współczesnej sztuki liturgicznej stosowanej. Program Studium przygotowywał w kierunku malarstwa i grafiki użytkowej, dekoratorstwa oraz paramentyki liturgicznej⁸⁸

Jednakże dotychczasowa struktura dwuletnich studiów odbiegała od wymogów obowiązującego prawa i stawała się poważną przeszkodą w uzyskaniu pracy. Postanowiono więc, by od roku akademickiego 1996/97 Studium przekształcone zostało z dwuletniego na trzyletnie (licencjat), a w dalszej perspektywie dawało możliwość uzyskania magisterium⁸⁹ Nowy program poszerzony został o przedmioty teologiczne i konieczną do pracy w szkolnictwie pedagogikę. Zwiększona została także ilość godzin zajęć praktycznych⁹⁰

Ćwiczenia praktyczne prowadzone były w trzech kierunkach: malarskim, dekoracyjno-graficznym oraz paramentycznym. Absolwenci otrzymywali dyplom ukończenia Studium, który był równoważny z licencjatem wyższych studiów zawodowych na uczelniach państwowych w Polsce⁹¹

Podniesienie rangi Studium wpłynęło również na liczbę studentów. Zaczęła ona dość znacząco wzrastać i pod koniec działalności Sekcji Sztuki w IL wynosiła już nawet 74 osoby (1999/2000). Musiano więc ograniczyć przyjęcia na rok I do 15 osób⁹²

Powstanie trzyletniego Studium Pomaturalnego okazało się tylko wstępem do umożliwienia studentom Sekcji Sztuki uzyskiwania stopnia magistra ze swej specjalizacji. Sztuka Sakralna została przeniesiona na Wydział His-

⁸⁸ Zob. Zielniok, *Zakres i metody nauczania plastyki* s. 369.

⁸⁹ Zob. Sekretariat Wydziału Historii Kościoła PAT,teczka *Sekcja Sztuki, IL/S/ – 400, Założenia organizacyjno-programowe, List ks. M. Zielnioka do Rady WT PAT* (23.05.1996 r.) s. 1-2.

⁹⁰ Zob. Arch. PAT, *Program zajęć na rok akad. 1996/97, 1997/98. Trzyletnie Studium Pomaturalne* s. 1-4; Sekretariat Wydziału Historii Kościoła PAT, *Studia Trzyletnie-Sekcja Sztuki. Ratio Studiorum 1998/99 i dalsze* s. 1-3.

⁹¹ Zob. *Studia w zakresie Architektury Sakralnej oraz Sztuki Liturgicznej*. W: Arch. PAT, *Program zajęć na rok akad. 1996/97, 1997/98* s. 1.

⁹² Zob. *Protokoły z posiedzeń Rady IL PAT 1999/2000-2000/01 – Protokół 86* (6.12.1999 r.) s. 1; Protokół 90 (21.06.2000 r.) s. 1; Protokół 94 (6.06.2001 r.) s. 1.

torii Kościoła PAT jako specjalność na kierunku „Historia” w roku akademickim 2001/02⁹³

STUDIUM HOMILETYCZNE

Studium Homiletyczne IL powstało na mocy porozumienia między Papieuską Akademią Teologiczną w Krakowie a zarządem Prowincji Warszawskiej Ojców Redemptorystów. Dnia 22 kwietnia 1988 r. Rada WT PAT powołała do istnienia, w ramach eksperymentu na dwa lata, dwuletnie Studium Homiletyczne przy IL w Krakowie. Pierwszym jego kierownikiem został o. dr G. Siwek CSsR⁹⁴

Zajęcia w Studium rozpoczęły się 7 października 1988 r.⁹⁵ Studia, trwające cztery semestry, kończyły się uzyskaniem dyplomu lub stopnia akademickiego. Umowa między dyrektorem IL a prowincjałem Zgromadzenia Najświętszego Odkupiciela była kilkakrotnie odnawiana, a 17 października 1999 r. podpisano ją na czas nieokreślony⁹⁶

W *ratio studiorum* zauważyć można pewne preferencje dydaktyczne. Pierwszą z nich jest homiletyka w modelu komunikacyjnym uprawiana kontekstualnie. Oznacza to, że przepowiadanie słowa Bożego odbywa się w kontekście innych przekazów religijnych i świeckich, naukowych, eklezjalnych i społeczno-kulturowych. Drugą cechą Studium jest podkreślanie aspektu praktycznego przez wypracowanie i analizę konkretnych jednostek przepowiadania (homilii, kazania). Trzecią preferencją jest mocne zaakcentowanie kaznodziejstwa seryjnego, głównie misyjno-rekolekcyjnego, którego aktualność wzrosła na przełomie tysiącleci⁹⁷

Oprócz wykładów studenci uczestniczyli także w ćwiczeniach oraz konwersatoriach dotyczących kultury żywego słowa i praktycznych umiejęt-

⁹³ Zob. *Informator PAT na rok akademickiej 2001/2002* s. 15-16.

⁹⁴ Zob. tamże, *Protokoły z posiedzeń Rady WT PAT (27.09.1985-23.06.1989 r.)* t. 2 – Protokół 8 (22.04.1988 r.) s. 60-61.

⁹⁵ Zob. S. Pawliński, W. Groszek. *10 lat Szkoły Kaznodziejskiej w Krakowie*. „Niedziela” 1999 nr 2 s.10.

⁹⁶ Zob. Arch. SH, teczka *Umowy PAT – Studium, Umowa z dnia 17.10.1999 r.* s. 1.

⁹⁷ Zob. W. Przyczyna CSsR, G. Siwek CSsR. *Krakowska szkoła kaznodziejów jako odpowiedź na wyzwania czasów*. W: *Archidiecezja Krakowska na przełomie tysiącleci*. Red. S. Koperek CR, S. Szczur, M. Leśniak, B. Mielec. Kraków 2004 s. 540.

ności głoszenia słowa Bożego (rekolekcje dla różnych grup wiekowych i zawodowych, homilia niedzielna, kazania tematyczne, misje parafialne)⁹⁸

Wykładowcami SH byli przede wszystkim pracownicy PAT, m.in. ks. doc. dr hab. E. Staniek, o. dr W. Przyczyna CSsR, ks. dr K. Panuś, o. dr hab. A. Kłoczkowski OP, ale także przedstawiciele innych uczelni np. prof. M. Kucala (PAN, UJ), prof. D. Michałowska (PWST), prof. I. Bajerowa (UŚ) i dr hab. H. Kurek (UJ)⁹⁹

Dnia 19 listopada 1990 r. nastąpiła zmiana na stanowisku kierownika Studium – o. dr. G. Siwka CSsR zastąpił o. dr W. Przyczyna CSsR¹⁰⁰

Jesienią 1995 r. SH nawiązało współpracę z Podyplomowym Studium Retoryki w Instytucie Filologii Polskiej UJ. Studenci retoryki, jak i słuchacze SH mogli uczestniczyć w zajęciach organizowanych przez obie strony, za zgodą i na warunkach określonych przez kierowników Studium. W ten sposób studenci SH mogli uzyskać dyplom ukończenia Studium Retoryki¹⁰¹

W roku akademickim 2002/03 rozbudowano także studia homiletyczne, wprowadzając specjalistyczne dzienne studia licencjacko-doktoranckie. Stało się tak w związku z powołaniem przez Radę Wydziału Teologicznego PAT Katedry Komunikacji Religijnej, mającej na celu prowadzenie badań w dziedzinie komunikacji religijnej oraz kształcenie studentów w zakresie teorii komunikowania, nowoczesnych środków komunikacji i komunikacji kaznodziejskiej¹⁰²

Od momentu powstania Podyplomowego Studium Retoryki kapłani stanowili zdecydowaną większość studentów, później proporcje świeckich i księży się wyrównały, a w ostatnich latach nastąpiła nawet przewaga osób świeckich¹⁰³

Gdy krakowska szkoła kaznodziejska obchodziła piętnastolecie swego istnienia (2003), miała już 213 absolwentów¹⁰⁴

⁹⁸ Zob. Arch. SH,teczka *Programy i Kalendaria – Programy i harmonogramy zajęć w latach 1988-1995*.

⁹⁹ Zob. tamże.

¹⁰⁰ Zob. Arch. SH, *Nominacja ks. dr. W.Przyczyny na kierownika Studium Homiletycznego* (Kraków, 19.11.1990 r.) s. 1.

¹⁰¹ Zob. Arch. SH,teczka *Umowy PAT – Studium, Kraków 11.09.1995r. – Zasady współpracy SH i SR w roku akademickim 1995/96* s. 1-2.

¹⁰² Zob. Przyczyna, Siwek, *Krakowska szkoła kaznodziejów* s. 540.

¹⁰³ Zob. W. Przyczyna CSsR. *Szkoła Retoryki w Krakowie. „Współczesna Ambona”* 2002 nr 1 s. 199.

¹⁰⁴ Zob. Przyczyna, Siwek. *Krakowska szkoła kaznodziejów* s. 542.

Studium organizowało także wiele spotkań i warsztatów związanych z przygotowaniem i głoszeniem słowa Bożego, takich jak: I Ogólnopolski Kongres Ewangelizatorów Wędrownych pod hasłem „Drogi nowej ewangelizacji” (9-11 października 1997 r.), trzy sesje warsztatów homiletycznych (3-4 marca 1995 r., 30-31 maja 1996 r. i 30-31 marca 2000 r.) oraz dwa kursy dla młodych misjonarzy i rekolekcjonistów (15-20 stycznia 1990 r., 13-18 stycznia 1992 r.)¹⁰⁵

OŚRODEK KATECHUMENALNY I STUDIUM KATECHUMENALNE

Spotkanie grupy założycielskiej ośrodka katechumenalnego odbyło się 24 kwietnia 1989 r. Początki były bardzo skromne. W dzieło zaangażowane były właściwie trzy osoby. Grupa ta zdecydowała, że od października 1989 r. rozpocznie się cykl katechez dla ludzi nie ochrzczonych.¹⁰⁶

W pierwszym roku uczestniczyły w nim 33 osoby¹⁰⁷ Sprawa organizacji katechumenatu została powierzona nowemu rektorowi kościoła św. Marka – ks. L. Bielasowi, który bardzo liczył na pomoc ze strony Instytutu Liturgicznego oraz siostr bł. Jadwigi Królowej Służebnic Chrystusa Obecne¹⁰⁸

Za podstawę formacji katechumenalnej przyjęto *Obrzęd Chrześcijańskiego Wtajemniczenia Dorosłych* oraz rok liturgiczny, do którego ta księga się odwołuje¹⁰⁹

Katechumenat w krakowskim ośrodku odbywa się w dwóch wymiarach – wspólnotowym i indywidualnym. Cotygodniowe spotkania „w cztery oczy” mają być wstępem do późniejszego kierownictwa duchowego, w którym katechumeni uczestniczą po chrzcie świętym, natomiast wspólne słuchanie katechez to przygotowanie do życia w Kościele, do słuchania homilii, rekolekcji i kazań głoszonych we wspólnocie¹¹⁰

¹⁰⁵ Zob. Siwek. *Dziesięć lat*, s. 7.

¹⁰⁶ Zob. A. Sielepin CHR. *Euntes docete*. W: *Euntes docete* s. 421.

¹⁰⁷ Zob. *Historia IL* s. 102.

¹⁰⁸ Zob. Wywiad z s. A. Sielepin (20.03.2003 r.) s. 1.

¹⁰⁹ Zob. A. Sielepin CHR. *Krzyż i zmartwychwstanie. Paschalny rytm w chrześcijańskim wtajemniczeniu*. „Anamnesis” 10 (3/1996/97) s. 54-58.

¹¹⁰ Zob. taż. *Misje wewnętrzne, czyli katechumenat w kraju katolickim*. W: *Euntes docete* s. 381.

Po roku formacji wprowadzona została, na życzenie samych zainteresowanych, także formacja pochrzcielna, której celem stało się rozwinięcie ła-
ski chrztu świętego¹¹¹

Po czterech latach działalności ośrodek katechumenalny, istniejący pod patronatem IL, doczekał się swego regulaminu i oficjalnej aprobaty władz kościelnych. Dokonał tego kard. F. Macharski dekretem z dnia 21 listopada 1993 r. Delegatem arcybiskupa krakowskiego do spraw ośrodka i duszpasterzem katechumenatu ustanowiony został rektor kościoła św. Marka w Krakowie ks. dr S. Szczepaniec. Opieka nad katechumenatem powierzona została s. A. Sielepin CHR¹¹² W kolejnych latach duszpasterzami katechumenatu byli ks. J. Mastalski i ks. S. Jackowski-Fedorowicz¹¹³

Na podstawie pierwszego dekretu ośrodek katechumenalny pracował do 30 listopada 2002 r., kiedy to kard. F. Macharski wydał nowy *Statut katechumenatu*. Wraz z nowymi warunkami pracy powołano nowego duszpasterza ośrodka katechumenalnego – ks. dr. S. Jackowskiego-Fedorowicza zastąpił ks. dr P. Andryszczak¹¹⁴

W ośrodku tym co roku przygotowywało się do sakramentów inicjacji chrześcijańskiej od kilku do kilkunastu osób. Do końca 2002/03 r. ochrzczone zostały 104 osoby, a do pierwszej spowiedzi, I Komunii i bierzmowania przygotowanych zostało 210 osób. Nastąpiło także pięć konwersji.¹¹⁵

Od początku powstania ośrodka katechumenalnego istniała też idea założenia szkoły, która mogłaby przygotowywać katechistów do ich odpowiedzialnego zadania. Szkoła taka w końcu powstała i mimo początkowych kłopotów organizacyjnych zajęcia w Podyplomowym Studium Katechumenalnym rozpoczęły się 21 października 1991 r.¹¹⁶

Przeznaczone ono było dla osób świeckich, siostr zakonnych, kleryków i kapłanów. Siostry zakonne i świeccy mieli zdobyć w nim wiedzę potrzebną do pełnienia roli katechistów, a klerycy i kapłani mogli przygotować się do

¹¹¹ Zob. t a ż. *Katechumenat pochrzcielny*. „Anamnesis” 12 (1/1997/98) s. 47-48.

¹¹² Zob. Arch. IL, *Dekret powołujący do Ośrodek Katechumenalny w Krakowie* (Kraków, 21.11.1993 r., nr 2914) s. 1.

¹¹³ Zob. S i e l e p i n. *Misje wewnętrzne, czyli katechumenat w kraju katolickim* s. 382.

¹¹⁴ Zob. *Kancelaria. Zmiany-grudzień 2002 r.* W: *Biuletyn Duszpasterski* 2(105) s. 13.

¹¹⁵ Zob. Arch. Katechumenatu, *Złota księga oraz Praca ośrodka katechumenalnego przy kościele św. Marka Ewangelisty w Krakowie w latach 1997-2003* s. 1.

¹¹⁶ Zob. *Protokoły z posiedzeń Rady IL PAT (oraz programy i listy obecności) rok 1990/91* Protokół 47 (3.12.1991 r.) s. 8.

sprawowania obrzędów chrześcijańskiej inicjacji dorosłych i głoszenia katechez mistagogicznych¹¹⁷

Rocznie do Studium zgłaszało się zwykle od 6 do 10 osób. Do 1998 r. Studium ukończyło 43 słuchaczy: siostry zakonne, klerycy z seminariów zakonnych oraz kilka osób świeckich¹¹⁸

Jeśli chodzi o program Studium, to musiał on być bardzo wszechstronny. Szczególny nacisk Studium kładło na wykłady z zakresu Pisma świętego, liturgiki oraz metodyki¹¹⁹ Wśród przedmiotów wykładanych w Studium znalazły się zajęcia z wielu dyscyplin teologicznych, liturgii i historii katechumenatu, symboliki chrześcijańskiej, pedagogiki elementów kierownictwa duchowego. Prowadzili je pracownicy naukowci PAT, m.in. s. dr A. Sielepin CHR, bp prof. dr hab. W. Świerzawski, ks. dr J. Janicki, ks. doc. dr hab. E. Staniek, ks. dr S. Jackowski-Federowicz, ks. dr S. Szczepaniec, ks. doc. dr hab. J. Makselon.

Po pierwszych latach rozwoju w Studium nastąpił pewien zastój. Studium kończyło tylko po kilku słuchaczy. Problemem było także istnienie poważnych braków formalnych, z których najważniejszym było to, że absolwenci Studium nie otrzymywali dyplomów, lecz tylko zaświadczenie o jego ukończeniu¹²⁰

W roku akademickim 2002/03 podniesiono więc rangę Studium, tworząc Podyplomowe Studia Katechumenalne¹²¹ Studia te stały się płatne i postawiono przed nimi akademicki wymóg 20 zgłoszonych studentów. Spowodowało to wiele niedogodności, które doprowadziły do zawieszenia studiów¹²²

WŁADZE INSTYTUTU LITURGICZNEGO

Pierwszym dyrektorem Instytutu był ks. dr W. Świerzawski¹²³ Funkcję swą sprawował do czasu przejścia na emeryturę w 1998 r. Nowym dyrekto-

¹¹⁷ Zob. Arch. PAT, Coll. 27, IL 066 nr 193: *Informacja o studiach, Studium Katechumenalne, 1992 r.* s. 4.

¹¹⁸ Zob. *Instytut Liturgiczny*. „Biuletyn PAT” 12 1993/94 s. 208; *Instytut Liturgiczny*. „Biuletyn PAT” 13 1994/95 s. 158; *Instytut Liturgiczny*. „Biuletyn PAT” 15 1996/97 s. 223.

¹¹⁹ Zob. *Instytut Liturgiczny*. „Biuletyn PAT” 10 : 1991/92 s. 200.

¹²⁰ Zob. *Protokoły z posiedzeń Rady IL PAT 1999/00-2000/2001* – Protokół 94 (6.06.2001 r.) s. 1.

¹²¹ Zob. Arch. IL, *Regulamin IL* (2002 r.), *Podyplomowe Studia Katechumenalne* s. 8-9.

¹²² Zob. Wywiad z s. A. Sielepin CHR s. 3.

¹²³ Zob. *List kard. K. Wojtyły do ks. W. Świerzawskiego* (23.09.1968 r.) s. 1.

rem IL, który przejął swe obowiązki 3 września 1998 r., został dotychczasowy kierownik Sekcji Liturgicznej ks. prof. dr hab. S. Koperek CR¹²⁴ Pełnił on jednak swój urząd bardzo krótko. Po wyborze na dziekana Wydziału Teologicznego PAT złożył rezygnację z funkcji dyrektora IL (początek roku akademickiego 2000/01).

Po tej decyzji nastąpił okres, w którym zwlekano z nominacją nowego dyrektora. Dnia 3 października 2000 r. pełnienie obowiązków dyrektora powierzone zostało o. dr. W. Przyczynie CSsR¹²⁵ Dwa lata później przedłużono tę decyzję na jeden rok¹²⁶, by z dniem 1 października 2003 r. powołać go na stanowisko dyrektora Instytutu Liturgicznego na okres pięciu lat¹²⁷

Organem zarządzającym jest także Rada Instytutu Liturgicznego, która powstała dnia 23 września 1982 r.¹²⁸

FORMACJA W INSTYTUCIE LITURGICZNYM

W swych założeniach Instytut Liturgiczny miał być nie tylko instytucją naukową, ale również miejscem, w którym rozwijać się będzie życie liturgiczne. Służyć temu miał przede wszystkim ścisły związek Instytutu z kościołem św. Marka Ewangelisty w Krakowie.

Instytut Liturgiczny zajął się więc prowadzeniem pierwszych w archidiecezji kursów lektorskich (1970-1976)¹²⁹, zorganizowaniem Międzyseminaryjnego i Międzyzakonnego Kleryckiego Koła Mystagogicznego (1973-1986)¹³⁰, opieką duszpasterską całej wspólnoty gromadzącej się przy kościele św. Marka (prowadzenie katechizacji przedszkolaków, dzieci szkolnych i młodzieży, organizowanie Mszy świętych dla tych grup wiekowych¹³¹,

¹²⁴ Zob. *Instytut Liturgiczny*. „Biuletyn PAT” 16 1997/98 s. 179.

¹²⁵ Zob. Arch. SH, *Pismo rektora PAT bpa T. Pieronka powierzające o. W. Przyczynie CSsR pełnienie obowiązków dyrektora IL* (Kraków, 3.10.2000 r.) s. 1.

¹²⁶ Zob. Arch. SH, *Pismo rektora PAT bpa T. Pieronka przedłużające o. W. Przyczynie CSsR pełnienie obowiązków dyrektora IL* (Kraków, 27.09.2002 r.) s. 1.

¹²⁷ Zob. Arch. SH, *Pismo rektora PAT bpa T. Pieronka – Nominacja o. W. Przyczyny na stanowisko dyrektora IL*, (Kraków, 22.09.2003 r.) s. 1.

¹²⁸ Zob. Arch. PAT, *Protokółarz Rady IL przy PAT – Protokół 1* (23.09.1982 r.) s. 3.

¹²⁹ Zob. *Studium lektorskie* s. 1-3.

¹³⁰ Zob. *Historia i działalność Międzykleryckiego Koła Liturgistów* s. 1.

¹³¹ Zob. Arch. IL, *Księga ogłoszeń. Kościół św. Marka w Krakowie* (1.11.1968-1.12.1974) – 15.11.1070 r. s. 62.

prowadzenie duszpasterstwa akademickiego¹³², wygłaszanie konferencji religijnych w cyklach „Medytacje nad Biblią” (od 1968¹³³ – 1983)¹³⁴ i „Katechezy mistagogiczne” – na tematy związane z liturgią i sakramentami świętymi (1975-1992)¹³⁵ oraz ożywianie kultu Michała Giedroycia, zwanego Błogosławionym, jako patrona IL¹³⁶

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWO-BADAWCZA I WYDAWNICZA INSTYTUTU LITURGICZNEGO

Od momentu utworzenia IL zamiarem ks. W. Świerzawskiego było uczynienie zeń centrum liturgicznego, w którym obok pracy dydaktycznej i życia liturgicznego, ważne miejsce zajmowałyby badania naukowe oraz działalność wydawnicza¹³⁷

Od samego początku w IL zauważyć możemy starania, by do Krakowa na sympozja, spotkania, konferencje i wykłady ściągąć znanych profesorów nie tylko z kraju, ale i zza granicy.

Zorganizowane przez IL sympozja można podzielić na kilka kategorii:

- sympozja interdyscyplinarne („Biblia i Liturgia”, 17-18 listopada 1970 r.¹³⁸; „Liturgia i semiotyka”, 3-4 października 1977 r.¹³⁹; „Wspólnota liturgiczna w swojej świątyni”, 9-10 listopada 1981 r.¹⁴⁰);
- sympozja *Vetera et nova* (z okazji rocznic urodzin lub śmierci wybitnych przedstawicieli ruchu liturgicznego oraz rocznicy wydania ważnych dokumentów Kościoła, np. z okazji setnej rocznicy śmierci P. Guérangera OSB,

¹³² Zob. tamże – 9.10.1972 r.

¹³³ Zob. tamże – 4.12.1968 r.

¹³⁴ Zob. *Księga ogłoszeń. Kościół św. Marka w Krakowie* (29.11.1981-30.11.1986) – 30.01.1983 r.

¹³⁵ Zob. *Katechezy dla dorosłych wygłoszone przez Księdza Wacława Świerzawskiego w kościele św. Marka Ewangelisty w Krakowie*. W: *Euntes docete* s. 148-152.

¹³⁶ Zob. R. Majkowska. „Mądrość cierpliwości” 25 lat starań o żywienie kultu Michała Giedroycia pokornego sługi świętej liturgii. W: *Euntes docete* s. 399.

¹³⁷ Zob. Świerzawski. *Struktura i założenia programowe* s. 5.

¹³⁸ Zob. *Sympozjum „Biblia i liturgia” „Ruch Biblijny i Liturgiczny”* 24 1971 s. 81.

¹³⁹ Zob. Arch. IL, zbiór *Sympozja, sesje*, teczka *Spotkania międzydyscyplinarne II, Liturgia i semiotyka*, IL 640/77 – W. Świerzawski. *Liturgia i semiotyka (wprowadzenie do Sympozjum)* s. 2,

¹⁴⁰ Zob. S. Cichy. *Sprawozdanie z Sympozjum ‘Wspólnota liturgiczna w swojej świątyni’ „Ruch Biblijny i Liturgiczny”* 35 1982 s. 286. Artykuł ten także w Arch. IL, IL 640/IL 6404, 9.

7-8 października 1975 r.¹⁴¹; „Misterium Liturgii – czym jest?”, 20 listopada 1986 r.)¹⁴²;

– sympozja homiletyczne (np. „Dydaktyka homiletyki dziś”, 23-24 października 1989 r.¹⁴³; „Prawdy wiary w przepowiadaniu”, 22-23 października 1998 r.¹⁴⁴; „Liturgiczny kontekst przepowiadania”, 27-28 maja 2002 r.)¹⁴⁵;

– sympozja katechumenalne („Chrześcijańskie wtajemniczenie dorosłych, czyli Katechumenat znowu aktualny”, 23 września 1991 r.¹⁴⁶; „Katechumenat nadal aktualny (II)”, 26 października 1992 r.¹⁴⁷; „Duszpasterstwo liturgiczne po Soborze Watykańskim II”, 16-17 listopada 1993 r.)¹⁴⁸;

– inne sympozja (np. „Błogosławiony Michał Giedroyc w środowisku Krakowa”, 4 maja 1984 r.¹⁴⁹; „Ołtarz w przestrzeni sakralnej – refleksja nad polskimi posoborowymi realizacjami”, 5 listopada 1991 r.¹⁵⁰; „Nabożeństwa we współczesnym życiu Kościoła”, 15 maja 2000 r.¹⁵¹).

Instytut Liturgiczny od początku swego istnienia utrzymywał także kontakty z wieloma ważnymi ośrodkami liturgicznymi. Wśród odwiedzających Instytut znaleźli się m.in.: B. Neunheuser OSB (Rzym), ks. prof. dr R. Kaczyński (Monachium), o. prof. P. Rabiskauskas SJ (Rzym), o. prof. dr A. Triacca SDB, o. prof. dr P. M. Gy OP (Paryż), ks. prof. dr P. de Clerck (Paryż), prof. dr I. Pahl (Bochum)¹⁵²

¹⁴¹ Zob. S. C i c h y. *Sprawozdanie z III Sympozjum „Vetera et nova”* „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 29 1976 s. 228.

¹⁴² Zob. Arch. IL, zbiór *Sympozja, sesje*, teczka *Vetera et nova IV, Korespondencja, Program Sympozjum* s. 1.

¹⁴³ Zob. Arch. SH, teczka *Sympozjum I (23-24.10.1989)*, L.dz.14/89 IL 4 – *Sympozjum Homiletyczne* s. 1.

¹⁴⁴ Zob. S. K o p e r e k C R. *Z Kroniki IL w Krakowie*. „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 52 1999 s. 353.

¹⁴⁵ Zob. Arch. SH teczka *VI Sympozjum Homiletyczne 27-28.05.2002 r., Uczestnicy Sympozjum* s. 1-2.

¹⁴⁶ Zob. J. J a n i c k i, A. S i e l e p i n C H R. *Catecumenato di novo attuale*. „Notitiae” 27 1991 nr 11 s. 650.

¹⁴⁷ Arch. IL, zbiór *Sympozja, sesje*, teczka *Sympozjum Katechumenalne II – Katechumenat nadal aktualny* – IL 640/92, *Zaproszenie – 25.05.1992 r.* s. 1.

¹⁴⁸ Zob. Arch. IL, zbiór *Sympozja, sesje*, teczka *Sympozjum Katechumenalne III – Duszpasterstwo liturgiczne po Soborze Watykańskim II*, IL 640/93, *Program* s. 1.

¹⁴⁹ Zob. *Kronika: Instytut Liturgiczny w Krakowie 1968-1998 k.* 22.

¹⁵⁰ Zob. Arch. PAT, Coll. 35, IL 6401 nr 269: *Program Sympozjum ‘Ołtarz w przestrzeni sakralnej’ 5.11.1991* s. 1.

¹⁵¹ Zob. Arch. PAT, *Zaproszenie-program. Nabożeństwa we współczesnym życiu Kościoła* s. 3.

¹⁵² Na podstawie: Arch. IL, *Księga Gości*, sygn. IL 2.

W ramach kontaktów naukowych IL powstało także Koło Naukowe Wykładowców Liturgiki (3 grudnia 1986 r.), które zgromadziło liturgistów z różnych zakonów i seminariów duchownych znajdujących się w południowo-wschodnich regionach Polski¹⁵³. Członkowie Koła gromadzili się na wspólnych spotkaniach zwykle cztery razy w roku. Oprócz bieżących spraw organizacyjnych uczestnicy zajmowali się sprawami wydawniczymi, organizacją pracy na Papieskiej Akademii Teologicznej i w Instytucie Liturgicznym oraz podejmowali badania mające na celu rozwój naukowy członków Koła¹⁵⁴.

Na początku lat osiemdziesiątych pojawiła się w Instytucie idea wydania siedmiotomowego podręcznika liturgiki *Mysterium Christi*¹⁵⁵. Redaktorem serii został ks. W. Świerzawski¹⁵⁶. Jako pierwszy ukazał się tom 5: *Liturgia uświęcania czasu* (Kraków 1984). Kolejnymi pozycjami z tej serii były tom 3: *Msza św.* (Kraków 1993) oraz tom 7: *Sztuka w liturgii* (Kraków 1996). Do dnia dzisiejszego wydane zostały tylko te trzy tomy.

Kolejną inicjatywą wydawniczą Instytutu Liturgicznego była seria *Vetera et nova*, której redaktorem został ks. S. Koperek CR. Miała być ona, jak głosi podtytuł serii, „Biblioteką przekładów klasyków liturgiki Instytutu Liturgicznego w Krakowie”¹⁵⁷. W serii tej ukazały się: *Modlitwa Kościoła* L. Beauduina OSB (1987), *Sprawowanie Liturgii. Podstawy i historia form liturgii* J. A. Jungmanna (1992), *O duchu liturgii* R. Guardiniego (1996), *Świat i sakramenty* J. Pńska (1997), *Zrozumieć liturgię* P. de Clercka (1997), *Chrześcijańskie misterium kultu* O. Casela (2000) oraz *O historycznym rozwoju liturgii* A. Baumstarka (2001).

Kolejna seria wydawnicza Instytutu Liturgicznego, nosząca tytuł „Redemptoris Missio”, związana jest z działalnością Studium Homiletycznego. W październiku 1991 r. pracownicy Studium rozpoczęli wydawanie materiałów homiletycznych poświęconych teorii i praktyce kaznodziejskiej. Założycielami tej serii byli ojcowie redemptoryści: W. Chaim, W. Przyczyna oraz G. Siwek, który objął funkcję redaktora naczelnego¹⁵⁸. Do 2003 r. w serii tej

¹⁵³ Zob. Arch. IL,teczka *Działalność naukowo-dydaktyczna. Koło Naukowe Liturgistów. Korespondencja*, IL 1412, *Zaproszenie* (8.11.1986 r.) s. 1.

¹⁵⁴ Zob. Arch. IL, *Sprawozdania ze spotkań Koła z lat 1986-2000*.

¹⁵⁵ Zob. W. Świerzawski. *Posłowie. W: Mysterium Christi. T. 5: Liturgia uświęcania czasu*. Red. W. Świerzawski. Kraków 1984 s. 209.

¹⁵⁶ Zob. *Kronika IL* s. 79.

¹⁵⁷ Zob. L. Beauduin OSB. *Modlitwa Kościoła*. Kraków 1987 s. 6.

¹⁵⁸ Zob. W. Przyczyna. *Dziesięć lat „Redemptoris Missio”* „Współczesna Ambona” 2002 nr 2 s. 197.

znajdowały się już 23 pozycje, które zgodnie z założeniami obejmowały zarówno stronę praktyczną kaznodziejstwa, jak i doskonalenie warsztatu homiletyczno-retorycznego¹⁵⁹

Instytut Liturgiczny posiada też własną bibliotekę. Powstała ona na bazie księgozbioru założyciela IL ks. W. Świerzawskiego. Formalny akt darowizny został podpisany 18 maja 1987 r. Ks. W. Świerzawski, dyrektor IL, ofiarował w nim na rzecz Instytutu Liturgicznego księgozbiór znajdujący się w pomieszczeniach przy ul. Sławkowskiej 24 (oficyna, hol i empora kościoła) wraz z meblami, obrazami i archiwaliami, które z księgozbiorem stanowiły integralną całość¹⁶⁰

Od 1990 r. księgozbiór biblioteki jest opracowany w bazie komputerowej (80% zbiorów). Sześć lat później baza komputerowa Instytutu została dostosowana do opisu bibliograficznego Biblioteki PAT¹⁶¹ Od października 2000 r. zbiory Biblioteki wpisywane są również do bazy komputerowej PAT na serwerze Galicja, w programie VTLS. W ten sposób książki mogą być udostępnione również przez internet pod adresami: <http://www.pat.krakow.pl/> lub <http://www.bj.uj.edu.pl/vtls>¹⁶²

*

Przez ponad 35 lat krakowski Instytut Liturgiczny stara się wypełnić zadanie, jakie postawił przed nim powołujący go do istnienia kard. Karol Wojtyła i wykonawca jego woli, założyciel Instytutu – ks. Wacław Świerzawski.

Podjętych zostało mnóstwo inicjatyw o charakterze naukowym, dydaktycznym i duszpasterskim. Początkowe założenia mówiły o czterech zadaniach, jakie wypełnić zamierzał Instytut. Były to: studium liturgiczne, formacja liturgiczna, badania naukowe i działalność wydawnicza. Wszystkie te zadania Instytut starał się wiernie wypełniać przez swoją 35-letnią działalność.

¹⁵⁹ Zob. S. Bielecki. *Seria wydawnicza „Redemptoris Missio”* „Współczesna Ambona” 1994 nr 2 s.175 -176.

¹⁶⁰ Zob. Arch. IL, sygn. IL 714: *Założenie-darowizna Biblioteki, Akt darowizny* (18.05.1987 r.) k. 7.

¹⁶¹ Zob. Arch. IL, A. P o l a ń s k a, *Biblioteka Instytutu Liturgicznego PAT (Geneza, powstanie i działalność w latach 1987-1998)* – praca magisterska napisana pod kierunkiem dr hab. K. Perkowski, Kraków 2001, Uniwersytet Jagielloński, Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej, Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, nr indeksu Bi/36/96/97 – s. 36-37.

¹⁶² Zob. tamże s. 38.

ność. Co więcej, w trakcie swego rozwoju Instytut podjął działania, których w momencie jego powstawania w ogóle nie brano pod uwagę. Tak było przecież choćby z podjęciem kształcenia organistów, zakrystianów, twórców sztuki, homiletów czy katechistów, choć i te zadania mieszczą się w szeroko i dobrze rozumianym studium liturgicznym czy duszpasterstwie liturgicznym.

Dlaczego artykuł o Instytucie Liturgicznym w Krakowie, który jest skromnym w porównaniu z utrwaloną i powszechnie znaną i cenioną działalnością liturgiczną Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, zamieszczamy w księdze dedykowanej ks. prof. Jerzemu Kopciowi? A to dlatego, żeby wyrazić wdzięczność temu Uniwersytetowi, a szczególnie jego liturgistom, którzy działalność naszego Instytutu wspierali swoją naukową pomocą, doświadczeniem, podejmując m.in. recenzje umożliwiające promocje jego pracowników i studentów. Trzeba tu podkreślić, że w pewnym sensie u początków idei powstania Instytutu był ks. prof. Wacław Schenk, należący do wspomnianego Zespołu Apostolstwa Liturgicznego działającego w Opactwie Tynieckim. To właśnie w tym Zespole zrodziła się myśl i postulat stworzenia ogólnopolskiego Instytutu Liturgiczno-Pastoralnego. Ks. prof. W. Schenk był też przez długie lata niezapomnianym, cenionym wykładowcą liturgiki na Papieskim Wydziale Teologicznym w Krakowie, będąc kierownikiem Katedry Historii Liturgii. To on, twórca lubelskiej szkoły liturgicznej, rozpoczął tę życzliwą współpracę z naszym Wydziałem.

Ten styl współpracy, pełen troski, odpowiedzialności i życzliwości podejmuje od długich lat ks. prof. Jerzy Kopeć, któremu w ten sposób pragniemy wyrazić nasz szacunek i serdeczną wdzięczność.

BIBLIOGRAFIA

- Cichy S.: Wychowanie liturgiczne w Konstytucji o Liturgii świętej i w dokumentach posoborowych. W: *Euntes docete. XXV lat Instytutu Liturgicznego na Wydziale Teologicznym Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie*. Red. S. Koperek CR. Kraków 1993 s. 173-189.
- Sympozja i spotkania organizowane przez Instytut Liturgiczny w Krakowie oraz goście Instytutu. W: *Euntes docete. XXV lat Instytutu Liturgicznego na Wydziale Teologicznym Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie*. Red. S. Koperek CR. Kraków 1993 s. 384-397.
- Dąbek T., OSB: Doc. M. Machura i XXV lecie Sekcji Muzyki Instytutu liturgicznego w Krakowie. „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 52 1999 s. 358-363.
- Janiczki J.: Rola instytutów liturgicznych w Kościele na przykładzie Papieskiego Instytutu Liturgicznego w Rzymie. „Collectanea Theologica” 45 1995 nr 1 s. 148-155.
- Kopeć J. J., CP: Instytut Formacji Pastoralno-Liturgicznej KUL. „Przegląd Uniwersytecki” (KUL) 10 1998 nr 3(53) s. 18-20.

- Koperek S., CR: L'Institut Liturgique de Cracoviae. „Notitiae” 15 1979 nr 10 s. 584-590.
 — The twenty fifth anniversary of The Liturgical Institute in Krakow. „Notitiae” 29 1993 nr 7 s. 426-430.
- Mieczkowski J.: Krakowski Instytut Liturgiczny. Kraków 2005.
- Polańska A.: Biblioteka Instytutu Liturgicznego PAT: geneza, powstanie i działalność w latach 1987-1998. W: „Fides” Biuletyn Bibliotek Kościelnych 2001 nr 1-2(12-13) s. 141-161.
- Przyczyna W., CSsR: Studium Homiletyczne. W: Euntes docete. XXV lat Instytutu Liturgicznego na Wydziale Teologicznym Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Red. S. Koperek CR. Kraków 1993 s. 374-376.
- Przyczyna W., CSsR, Siwek G., CSsR: Studium Homiletyczne w Krakowie. „Materiały Homiletyczne” 2002 nr 201 s. 185-196.
- Sroka J.: Odnowa liturgii przed Soborem Watykańskim II w Polsce. Rzeczy dokonane – inspiracje – inicjatywy zaczęte. „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 29: 1976 s. 179-189.
- Stolz T.: Instytuty Liturgiczne. W: Encyklopedia Katolicka. T. 7. Lublin 1997 kol. 319-320.
- 30 lat Instytutu Liturgicznego im. B. M. Giedroycia w Krakowie. „Anamnesis” 14: 1997 nr 3(98) s. 91-97.

THE CRACOW LITURGICAL INSTITUTE

Summary

Establishing institutes of liturgical pastorate was one of the resolutions of the Vatican Council II (*Sacrosanctum Concilium* 44). They were supposed to give help in implementing the liturgical reform. Such an institute was also established in Cracow in 1968 by Bishop Prof. Wacław Świerzawski.

The Institute began its work with formation of priests and nuns who in this way had a chance to study liturgical issues in the Theoretical Section that had a more scientific profile, and in the Practical Section where more attention was paid to liturgical pastorate.

In the next years the Institute developed: the Section of Liturgical Music was established (first the basic level, then in 1976 the intermediate one, and in 1978 the advanced one), then the Section of Liturgical Art (started in 1977), the Homiletic Department (started in 1988), the Catechumenal Center (started in 1989) and the Catechumenal Department (started in 1991).

The Liturgical Institute also organized numerous interdisciplinary symposia devoted to the issue of development of liturgy, which belonged to the series *Vetera et nova*, as well as homiletic and catechumenal ones.

Besides its didactic work the Liturgical Institute also conducted comprehensive liturgical pastorate in St Mark the Evangelist Church in Cracow that has been bound up with the Institute from the beginning. It took care of lectors (the first lector courses in the diocese were organized in the years 1970-1976), seminarians (the Inter-seminary and Inter-order Mystagogical Seminarian Circle working in the years 1973-1986), students (the Academic Pastorate) and all age groups gathering in that church. The Institute also worked on reviving the cult of Michał Giedroyc called the Blessed, who was declared the patron of the Institute.

The Liturgical Institute has been publishing a number of series of books: a handbook of liturgy *Mysterium Christi*, the Library of translations of liturgy classics *Vetera et nova*, and the homiletic *Redemptoris Missio*.

Translated by Tadeusz Karłowicz

Słowa kluczowe: instytut liturgiczny, instytut duszpasterstwa liturgicznego, studium liturgiczne, duszpasterstwo liturgiczne, wychowanie liturgiczne, formacja liturgiczna.

Key words: liturgical institute, institute of liturgical pastorate, liturgical department, liturgical pastorate, liturgical education, liturgical formation.